

Pred občnim zborom Slovenske skupnosti v Trstu

Slovenska skupnost na Tržaškem bo prihodnjo soboto in nedeljo imela svoj redni občni zbor. Za potek in izid tega občnega zbora vlada veliko zanimanje predvsem pri članih in volivcih Slovenske skupnosti, a tudi v slovenski javnosti v naši deželi na splošno, saj je znano, da se je tudi ta politična formacija znašla v vrtincu krize, ki je v zadnjem času značilna za celotno politično in družbeno življenje v Italiji.

Občni zbor bi moral zato globlje preučiti glavne vzroke, zaradi katerih je splošna kriza v državi oplazila tudi Slovensko skupnost, ter najti primerna izhodišča za njihovo odpravo in končno določiti smernice, ki naj omogočijo tej slovenski politični organizaciji novega zagona ter večji vpliv na dogajanje znotraj slovenske narodnostne skupnosti in seveda tudi na splošno politično in družbeno dejanskost v naši deželi.

Pričakovati je, da bo občni zbor dal pozitiven odgovor na vprašanja, ki tarejo Slovensko skupnost in slovensko družbo na Tržaškem, s čimer bodo dani tudi pogoji za novo, učinkovitejše politično delo ter zlasti za odpravo določene stagnacije, ki je v zadnjih časih značilna za to politično skupino.

Slovenska skupnost bi morala po našem mnenju predvsem natančneje določiti svoj politični prostor, kar je nujno glede na propad leve sredine, ki je bila skozi eno desetletje njen politični kompas. Drugo vprašanje, ki je morda še bolj pereče in prav gotovo važnejše, je določitev strategije in taktike za boje, ki čakajo celotno našo narodnostno skupnost po ratifikaciji osimskih sporazumov. Pregledati in posodobiti je treba lestvico zahtev ter si hkrati izbrati za veznike, s katerimi bo Slovenska skupnost vodila že omenjeni boj.

Tretje vprašanje, ki bi moralo biti po našem predmet razprave na občnem zboru, je vsakdanje politično delo, se pravi soudeležba Slovenske skupnosti pri reševanju in urejanju problemov, ki se tičejo celotne družbe in slovenskega življa še posebej. Gre na primer za angažiranje slovenske politične stranke na ravni občinskih uprav in na ravni tržaške pokrajinske uprave, v raznih javnih ustanovah, skratka povsod tam, kjer razpravljajo in sklepajo tudi o naših problemih.

Prepričani smo, da ima Slovenska skupnost še veliko nalogo v našem javnem življenju, kajti brez nje si ni mogoče zamišljati

(Dalje na 8. strani)

ZAKAJ SE DRSENJE LIRE NAVZDOL NE USTAVI

S ponedeljkom se je sprostila menjava lire za tuje valute, ki je bila dolge mesece vezana z različnimi birokratskimi ovirami, n. pr. da je bilo treba položiti poleg protivrednosti za kupljeno tujo valuto še posebno 10-odstotno jamstvo, ki se je brezobrestno vložilo v banko (v začetku so zahtevali celo 20 odstotkov), in da je bilo možno kupiti samo določeno količino tuje valute (na pol milijona lir) in to samo za potovanje. V ta namen je bilo treba pokazati pri nakupu potni list ali celo voznj listek za nameravano potovanje. Pol milijona lir pa je danes prava malenkost za potovanje v tujino, kjer imajo »trde« valute. Ravno zato se je število italijanskih turistov, ki so letošnje poletje potovali v tujino, zelo zmanjšalo. kar sta občutila posebno jugoslovansko in avstrijsko turistično gospodarstvo. Italijani so bili zaradi pomanjkanja deviz prisiljeni letovati doma.

Zdaj vlada napeto pričakovanje, kako bo lira reagirala na sproščeno zamenjavo. Podvržena je pritisku velikega povpraševanja po tujih valutah zlasti s strani uvoznih podjetij, ki so čakala na tako sprostitev, da bi lahko plačala svoje obveznosti (račune) tu-

jini. Na menjalnice so navalili tudi vsi tisti, ki bi si radi preskrbeli tuje valute za nameravana potovanja ali v druge namene, pa tudi špekulanti, ki pričakujejo, da bo lira še naprej padala in bi radi pri tem zaslužili. Toda mnogo je tudi takih varčevavcev, ki so vse življenje hranili liro za liro in vlagali v banko za stara leta, zdaj pa vidijo, da se jim je vrednost njihovih prihrankov zaradi infacije in razvrednotenja lire zmanjšala za veliko več kot polovico. Kdor je pravočasno menjal svoje prihranke v kako tujo trdo valuto in jih naložil v tujini ali nakupil zanjo kako vrednost, je rešil in ohranil vrednost svojega denarja, v nasprotju s tistimi, ki so zaupali v vrednost lire in čakali, da se bo spet popravila. Kot značilen primer naj navedemo, da ima tisti, ki je proti koncu lanskega leta kupil tisoč dolarjev, zdaj vrednost 870.000 lir (brez računanja obresti), medtem ko je ostal tisti, ki tega ni storil, pri 650.000 lirah, kolikor je bilo treba tedaj dati za tisoč dolarjev, in seveda še razvrednotenih za kakih 15 odstotkov zaradi inflacije. Za tistih 650.000 lir lahko kupi danes komaj 740 dolarjev, kar

(Dalje na 2. strani)

ČASI SE SPREMINJAJO

Pred okrajnim sodiščem v Vidmu se je v torek, 19. t. m., moral zagovarjati glavni in odgovorni urednik ter znani prosvetni in politični delavec v Beneški Sloveniji Izidor Predan, ki je bil obtožen, da je preko nekega letaka širil neresnične in tendenciozne vesti. V resnici je šlo za letak, ki so ga sestavili prosvetna društva iz Beneške Slovenije in ki je grajal dejstvo, da so na prijavo orožnikov pristojne oblasti odredile nekajdnevno zaprtje gostilne v Šeigli pri Podbonescu. Karabinjerski podčastnik iz Podbonesca je namreč v gostilni prekinil petje pevskega zbora »Nediški puobi« in lastnici gostilne tudi izjavljaj, da se v lokalu dogajajo »hude stvari«. Prosvetna društva so z letakom hotele opozoriti širšo javnost, da takšno ravnanje karabinjerskega podčastnika dejansko pomeni ustrahovanje beneškoslovenskega prebivalstva.

Obtoženi Izidor Predan je pred sodiščem natančno obrazložil celotno zadevo, njegova zagovornika odvetnika Nigris in Fassetta pa sta orisala položaj beneških Sloven-

cev v predvojni in povojni dobi ter poudarila, kako se slovenska narodnostna skupnost ponosno, na demokratičen in omikan način zavzema za svoje pravice. Naglasila sta tudi, kako je očitno, da je karabinjerskega podčastnika motila slovenska govorica.

Javni tožilec je za obtoženca zahteval oprostilno razsodbo zaradi pomanjkanja dokazov, sodišče pa je po kratkem posvetu izreklo oprostilno razsodbo, ker dejanje ni kaznivno.

Če ne bi šlo za našo Benečijo, bi morali opozoriti, s kakšnimi banalnimi zadevami se ukvarja italijansko sodstvo. V konkretnem primeru Izidorja Predana bi se morala celotna zadeva že zaključiti med preiskavo, saj je bilo jasno, da je bil letak le upravičen in omikan protest zoper očitno zlorabo oblasti, ki ji je botrovalo nacionalistično ozadje. To je bilo za bližnjo preteklost v Benečiji nekaj običajnega, a časi se spreminjajo, česar karabinjerski podčastnik očitno ni dojel.

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 24. oktobra, ob: 8.15 Dobro jutro po naše. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Vera in naš čas. 10.00 Praznična matineja. 10.30 Nedeljski sestanek z orkestrom. 11.05 Mladinski oder: »Povodna vila«. Češka ljudska pravljica, prevedel Nande Vrbanjakov, dramatisirala Marjana Prepeh. 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Ljudje pred mikrofonom. 13.10 Pa se sliš, slovenske ljudske pesmi. 13.30 Veliki orkestri lahke glasbe. 14.05 Klasično, a ne presno. 14.30 Musicals. 15.00 Šport in glasba - Odskočna deska - Turistični razgledi.

: : PONEDELJEK, 25. oktobra, ob: 7.20 Dobro jutro po naše. 8.00 Novice iz Furlanije - Julijske krajine. 8.05 Tjavidan, glasba in kramljanje za poslušavke. 9.30 Oblednica tedna. 9.40 Koncert sredi jutra. 10.15 Jazz utrinek. 10.30 Kulturni spomeniki naše dežele. 11.00 Glasbena šahovnica. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Sestanek ob trinajstih - Kulturna beležnica. 14.05 Z glasbo po svetu. 14.30 Mladina v zrcalu časa. 14.40 Na našem valu. 16.00 Puccini: »Dekle z zlatega zapada«. 17.05 Umetnost, književnost in prireditve. 17.20 Sodobna glasba. 17.30 Kdo vam je bolj všeč. 18.05 Srečanje z zborovodji. 18.25 Glasbena panorama.

: : TOREK, 26. oktobra, ob: 7.20 Dobro jutro po naše. 8.05 Tjavidan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert sredi jutra. 10.15 Jazz utrinek. 10.30 Liki iz naše preteklosti: »Edvard Martinuzzi« (Adrijan Rustja). 10.40 Prosta pot med notami. 11.35 Iz slovenske glasbene folklorne. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Sestanek ob trinajstih - Kulturna beležnica. 14.05 Z glasbo po svetu. 14.30 Mladina v zrcalu časa. 14.40 Na našem valu. 16.00 Puccini: Dekle z zlatega zapada, opera. 16.45 Od melodije do melodije. 17.00 Umetnost, književnost in prireditve. 17.30 Za najmlajše.

: : SREDA, 27. oktobra, ob: 7.20 Dobro jutro po naše. 8.05 Tjavidan. 9.30 Dogodki iz naše zgodovine. 9.40 Koncert sredi jutra. 10.15 Jazz utrinek. 10.30 Ženski liki v romanu. 10.50 Glasbena šahovnica. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Sestanek ob trinajstih - Kulturna beležnica. 14.05 Z glasbo po svetu. 14.30 Mladina v zrcalu časa. 14.40 Na našem valu. 16.00 Puccini: Dekle z zlatega zapada, opera. 16.25 Od melodije do melodije. 17.05 Umetnost. 17.20 Slovenski glasbeni mojstri - L. M. Škerjanc: 4 ditirambične skladbe za violino in orkester. Violinist Igor Ozim. Orkester RTV Ljubljana vodi Uroš Prevorsek. 17.30 Stare in nove popevke. 18.05 »Človek, ki je bil«. Radijska drama, napisal Leopold Suhadolc. Režija: Lojzka Lombar. 18.45 Glasbena panorama.

: : ČETRTEK, 28. oktobra, ob: 7.20 Dobro jutro po naše. 8.05 Tjavidan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert sredi jutra. 10.15 Jazz utrinek. 10.30 Govori! pogovori o slovenščini s Hedviko Kavčič. 10.40 Od popevke do popevke. 11.35 Naš posnetek. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Sestanek ob trinajstih - Kulturna beležnica. 14.05 Z glasbo po svetu. 14.30 Mladina v zrcalu časa. 14.40 Na našem valu. 16.00 Koncert Tržaškega godalnega tria. 16.40 Od melodije do melodije. 17.05 Umetnost. 17.30 Za najmlajše. 18.05 Slovenski znanstveniki. 18.15 Pevska revija »Primorska poje 76« v Gorici. 18.30 Glasbena panorama.

: : PETEK, 29. oktobra, ob: 7.20 Dobro jutro po naše. 8.05 Tjavidan. 9.30 Slovenske žene. 9.40 Koncert sredi jutra. 10.15 Jazz utrinek. 10.30 Včerajšnji poklici. 11.00 Glasbena šahovnica. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Sestanek ob trinajstih - Kulturna beležnica. 14.05 Z glasbo po svetu. 14.30 Mladina v zrcalu časa. 14.40 Na našem valu. 16.00 Ubald Vrabec: Škocjanske jame. Orkester Slovenske filharmonije vodi Anton Nanut. 16.10 Od melodije do melodije. 16.45 Ansambli v našem studiu. 17.05 Umetnost.

: : SOBOTA, 30. oktobra, ob: 7.20 Dobro jutro po naše. 8.05 Tjavidan. 9.30 Pojdimos glasbo. 9.40 Koncert sredi jutra. 10.15 Jazz utrinek. 10.30 Družina v sodobni družbi (Lojze Zupančič). 10.50 Lahka glasba na veliko. 11.35 Pratika za prihodnji teden. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Sestanek ob trinajstih - Kulturna beležnica. 14.05 Z glasbo po svetu. 14.30 Mladina v zrcalu časa. 14.40. 15.45 Poslušajmo spet. 17.05 Umetnost, književnost in prireditve. 17.20 Izbirajte v diskoteki. 18.05 »Zgoba u'd aneh bu'geh ledi«. Enodejanka, napisal Dante Cuttin, prevedla Marija Petaros. R.O. 18.25 Glasbena panorama.

Zakaj se drsenje lire navzdol ne ustavi

(nadaljevanje s 1. strani)

pomeni, da je izgubil v tričetrt leta več kot 25 odstotkov svojih prihrankov v primerjavi s trdnimi tujimi valutami. Tega se mnogi varčevalci, še bolj pa spekulanti seveda zavedajo. Zato so mnogi finančniki spekulirali, da so si npr. izposodili velike vsote od bank (če so imeli kredit pri njih ali če so se dogovorili »pod roko« z njihovimi ravnatelji), zamenjali lire na črno za kako dobro tujo valuto in jo vložili v tujo banko, čez določen čas, npr. pol leta, pa posojilo vrnili, njim pa je ostal čisti dobiček, t.j. vsota, za kolikor je lira medtem izgubila na vrednosti, v prej omenjenem primeru zamenjave za dolarje torej 25 odstotkov celotne izposojene vsote, od katere je treba odbiti seveda polletne obresti, kar pa dobička, če je šlo za visoke vsote, ni bistveno zmanjšalo. Kdor je vložil npr. eno milijardo v trde valute ob koncu 1975, je »zaslužil« do zdaj okrog 250 milijonov lir. Tako so spekulirala podjetja, podjetni posamezniki, pa tudi banke same. Velika količina lir, ki so neprestano silile na tuja denarna tržišča za zamenjavo v trde valute, pa je seveda avtomatično povzročala nadaljnje padanje vrednosti lire in s tem tudi avtomatično večanje dobička spekulantov. Iz tega je razvidno, da so imeli in imajo nekateri — in celo mnogi — očiten interes na padanju vrednosti lire, ne pa na njeni obrambi.

To pa je seveda le eden izmed vzrokov padanja lire. Druge vzroke je iskati v protislovljih in nedoslednostih italijanske gospodarske politike, predvsem sindikalne. Preprosta, kar preveč preprosta strategija italijanskih sindikatov, izvirajoča iz demagogije sindikalnih voditeljev in iz njihovega popolnega neznanja o gospodarskih in denarnih procesih, je vedno težila in dejansko še teži po čim večjem dviganju plač, namesto po obrambi njihove kupne moči (o čemer se sicer veliko govori, a malo stori). To pa je dalo velik zagon in pospešek inflaciji, ki so jo povzročali že drugi vzroki, npr. zvišanje cene petroleja in nepremišljene stavke, ki so nižale produkcijo in narodni dohodek. Sindikati, ki obvladujejo na milijone in milijone delavcev in nameščenec, ki ubogajo svoje vodstvo kot najbolj disciplinirana vojska, so sicer v zadnjih letih izsilili iz vlade in delodajavcev precejšnjo povišanja plač, sorazmerno celo prevelika glede na rast produkcije, in dosegli uveljavitev premične lestvice draginskih doklad, tako da so se plače v zadnjih petih letih povečale za kakih 50-60 odstotkov. Toda dejansko se je njihova vrednost zmanjšala, kajti inflacija in padanje lire sta bila hitrejša. Cene živil in drugega so se v istem razdobju povečale za 100 odstotkov do 200 odstotkov, lira pa je doživela okrog 60% razvrednotenja nasproti zahodnoevropskim valutam in tudi več. Razvrednotenje lire oziroma plač je med drugim razvidno iz cene stanovanj. Medtem ko je bilo pred petimi leti še mogoče kupiti novo večsobno stanovanje za 12 milijonov lir, stane enako stanovanje danes že 25 do 30 milijonov, če ne več. Tako pride delavec danes težje

do lastnega stanovanja kot prej. Mnogo pa je prispevala k inflaciji slaba davčna politika, ki je obdavčevala predvsem odvisno delo, »velike ribe« pa so se ji z lahkoto izmikale in to vse do danes, in pa tisočero nedoslednosti v splošni gospodarski politiki v obliki prevelikega trošenja, v obliki javnih izdatkov za neproduktivne namene, zajedavstvo itd.

Varčevalni ukrepi Andreottijeve vlade, že sklenjeni ali nameravani, so za zdaj še šibek poskus, da se zajezi ta veletok zapravljanja in inflacije, ker je vse preveč takih, ki niso zainteresirani na varčevanju, od velikega dela sindikatov, ki se težko odpovedujejo ideji, da si je mogoče pridobiti blaginjo le z »bojem«, ne pa tudi z delom, do spekulantskih bančnikov in uvoznikov ter izvoznikov. Ti zadnji si obetajo lažji dostop na tuja tržišča, če bo lira čim manj vredna. Spekulacija s prenašanjem velikanških vsot v tujino je bila verjetno tudi glavni vzrok znane Sindonove afere oziroma lažnega bančnega bankrota, najbrž s tihim pristankom tistih, ki so imeli velike vsote v Sindonovi banki.

Vsi ti vzroki še daleč niso odpravljeni in zato »lira drsi« in bo drsela in padala po vsej verjetnosti še naprej. Trenutni optimizem, češ da dobro vztraja pod pritiskom proste zamenjave, je umeten, kajti prvič je Banca d'Italia umetno olajšala denarno tržišče s tem, da je pritegnila glavne zamenjave za velike uvoznike k sebi (že prvi dan baže v vrednosti 300 milijonov dolarjev tujih valut), drugič pa dejansko valutno tržišče sploh še ni sproščeno, kajti mnoge banke nočejo prodajati tujih valut in se izgovarjajo, da še niso dobile dispozicij o dejanski vrednosti lire, kar pomeni, da bodisi sploh niso doumele, kaj pomeni sprostitev zamenjave, bodisi da se drže kakih tajnih in dejansko protipostavnih navodil z določene strani ali da ni v njihovem interesu, da bi zamenjavale dobro tujo valuto za lire. To pa je seveda čisto v nasprotju z duhom in namenom vladnega ukrepa o sprostitvi zamenjave in direktno vodi v nov padec lire, ker bodo ljudje spet oziroma še bolj zgubili zaupanje vanjo in se jih bo polotila psihoza, da je niti z omejenim sistemom zamenjave niti ob sprostitvi menjave ne morejo več menjati in da je torej ničvredna nasproti trdnim valutam. Zato se bo vsakdo skušal znebiti lir, kakor bo pač vedel in znal, legalno ali ilegalno. Varčevavcem tega niti ni zameriti, kajti oni nimajo v mislih spekulacij, ampak jim gre samo za trdnost valute in za ohranitev tistega, kar so si privarčevali morda v desetletjih. Tudi v interesu delavcev je, da bi postala lira spet trdna in stabilna, da bi se ohranila vrednost njihove plače. Zato bi moral biti z vsem srcem za varčevalno politiko in zahtevati, naj bo čim doslednejša in čim pravičnejša, ne pa da jo skušajo ovirati ali celo preprediti, v čistem interesu spekulantov in najslabše sorte »padronov«.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Važen zakonski predlog Slovenske skupnosti

Prva deželna komisija bo v četrtek, 28. oktobra, razpravljala o zakonskem predlogu, ki predvideva povračilo stroškov šolam za poslovanje v slovenščini. Pod predsedstvom odv. Ginaldija bo komisija sprejela ali zavrnila omenjeni zakonski predlog, ki ga je 17. januarja 1975 predložil predsedstvu deželnega sveta svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka. Predlog, ki ga je v okviru deželnega tajništva SSk izdelala pristojna komisija za šolska vprašanja, predvideva povračilo stroškov slovenskim

šolam vseh vrst in stopenj, sindikalnim organizacijam in notranjim šolskim zbornim organom zaradi dvojezičnega poslovanja.

Zakonski predlog je torej širokega značaja in je za slovensko narodno skupnost v Italiji tudi z načelnega vidika pomemben, posebno v teh dneh, ko se slovenske šole, posebej osnovne, borijo s problemom ustreznih prostorov. Važen pa je tudi zaradi tega, ker predvideva določene pravice v dvojezičnem poslovanju v trenutku, ko morajo nekateri slovenski pripadniki braniti pravico rabe slovenskega jezika v javnosti celo pred sodnimi oblastmi.

Upati je le, da bodo vse stranke, ki so prisotne v omenjeni deželni komisiji, in ki se sklicujejo na demokratična in ustavna načela, prispevale svoj delež k morebitnemu izboljšanju zakonskega besedila in k njegovemu izglasovanju.

NOVICE

Vse kaže, da se pojavlja med Berlinguerjem in nekaterimi drugimi prvaki italijanske komunistične stranke, npr. Longom, razlika mnenj o vlogi in politiki partije, ker določena plast v partiji ni zadovoljna s sedanjo »neopozicijo« nasproti vladi in prevzemanjem soodgovornosti v parlamentu za sprejemanje nepopolnih ukrepov varčevanja.

Jugoslovanska zvezna vlada je sklenila dopustiti zvišanje cen kruha, mleka, olja in mesa. Cene se bodo zvišale za 20 do 30 odstotkov. Sklenila pa je zvišati tudi minimalne mezde od 1780 na 1830 novih dinarjev, družinske doklade, podpore za brezposelnost in invalidnine.

Te dni začnajo graditi nadaljevanje avtoceste Slovenika pri Vrhniki. Cesto bodo gradili s sredstvi, ki so jih zbrali z ljudskim posojilom. To je vrglo več, kot so pričakovali.

Kot javljajo iz Beograda, bo prišel v drugi polovici novembra na obisk v Jugoslavijo sekretar sovjetske partije Brežnjev. Srečanje s Titom je želel Brežnjev. Ta bo prvi tuji državnik, ki ga bo sprejel Tito po svoji bolezni na jetrih, od katere si je že skoraj povsem opomogel, kot poročajo.

V soboto bo v Sežani Kosovelova proslava

V Sežani je bila v torek tiskovna konferenca, na kateri je bil objavljen program proslave za 50-letnico smrti velikega slovenskega pesnika, pesnika našega Krasa Srečka Kosovega. Proslava bo v soboto ob enajsti uri v Sežani. Predsednik republiškega odbora za proslavo pesnik Ciril Zlobec in član tega odbora Mitja Rotovnik sta razložila program proslave, ki bo obsegala najprej pozdravni nagovor predsednika sežanske občine Borisa Bernetiča ter slavnostni govor pesnika Cirila Zlobca. Sledil bo kulturni program, ki predvideva nastop mladinskega in otroškega pevskega zbora sežanske osnovne šole, mešanega pevskega zbora »Svoboda« iz Izole ter recitacije Kosovelovih pesmi po znanih sovenskih gledaliških umetnikih, med katerimi bo tudi Mira Sardoč iz Trsta. Predsednik republiške konference SZDL Slovenije, Mitja Ribičič, bo nato odkril spomenik pred rojstno hišo Srečka Kosovega in prenovljeno sežansko šolo. Spomenik je delo akademskega kiparja Janeza Pirnata.

V soboto bodo odprli tudi spominsko so-

bo, kjer bo shranjena Kosovelova literarna zapuščina. Ta spominska soba ni zamišljena kot muzej, ampak kot študijsko središče za preučevanje Kosovelovega opusa.

V Sežani računajo, da se bo sobotne proslave udeležila množica ljudi tako z bližnjega jugoslovanskega Krasa kot tudi iz zamejstva.

Na dan proslave bodo na prodaj posebne značke in razglednice, pa tudi knjiga Kosovelovih pesmi z naslovom »Moja pesem«, ki je pravkar izšla. Proslava bo pred prenovljeno sežansko osnovno šolo in pesnikovo rojstno hišo.

—o—

V Združenih državah se zaostruje volivni boj med predsednikom Fordom in njegovim protikandidatom, predstavnikom demokratske stranke Carterjem. Pred časom so ankete pokazale manjšanje Carterjeve popularnosti, ker je preveč govoril in zinil tudi marsikaj neprimerne, zdaj pa se spet nižajo Fordove šanse, ker se je tudi njemu v televizijskem dvoboju s Carterjem nekajkrat hudo zareklo.

IZ DELOVANJA DRUŠTVA SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV

V ponedeljek, 18. oktobra je bila v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu javna razprava o reformi radiotelevizije in še posebej tržaškega radia. Udeleženci so se skoraj enoglasno izjavili proti ukinitvi večernih oddaj, izrazili so dvome o načinu izvajanja tako imenovanega pristopa in se izrekli proti spremembi urnika nekaterih oddaj.

Za prihodnji ponedeljek, 25. oktobra, pripravlja DSI solidarnostni večer s koroškimi Slovenci. Večer, ki se ga bo udeležil Koroški javni delavec dr. Reginald Vospernik iz Celovca, bo v prostorih SP v ulici Donizetti 3 in se bo začel ob 20.15.

IZ DELOVANJA SKK

V soboto, 23. t.m., bo v naši sredi časnikar

SAŠA RUDOLF

Govoril nam bo o letošnjih olimpijskih igrah v Montrealu, ki se jih je sam — kot časnikar — udeležil.

Začetek ob 19.30. Vljudno vabljeni.

Vprašanje ogroženih narodnih skupnosti vedno bolj aktualno

Razveseljivo je, da se mednarodna javnost zmeraj bolj zaveda težkega in večkrat tragičnega položaja nesvobodnih narodnih skupnosti. Zanimanju nekaterih organizacij, ki se že dolgo let zavzemajo za pravice ogroženih jezikov, se zadnje čase zmeraj bolj številne pridružujejo pobude raznih forumov, ki tako na državni kakor na mednarodni ravni obravnavajo manjšinska vprašanja. Tako je na primer avgusta v Chatillonu (Val d'Aoste) imelo svoj kongres mednarodno združenje za zaščito ogroženih jezikov in kultur (AIDLCM); septembra je zbrala predstavnike narodnih skupnosti okcitanska skupnost v Piemontu; od 15. do 17. je v Sassariju na Sardiniji zasedala Liga 6. člena; prve dni novembra pa bo v Rimu na pobudo ek-

spanantistov seminar, ki bo obravnaval tudi vprašanje nezaščitenih jezikov, medtem ko bo iste dni v Sappadi - Pladen zborovanje predstavnikov manjšin pod okriljem italijanske sekcije mednarodnega združenja za zaščito ogroženih jezikov in kultur.

Prav tako pomembno je, da se množijo publikacije, ki se zavzemajo za zapostavljene narodne skupnosti. Tako je na primer doživela drugo izdajo knjiga Sergia Salvija *Le lingue tagliate* (Odrežani jeziki), pravkar pa je izšel zbornik, ki ga je pripravil prof. Ulderico Bernardi in ki ima naslov *Le mille culture* (Tisočere kulture). Tudi listi se zmeraj bolj zanimajo za posamezne etnične skupnosti, tako je na primer *Il Corriere della Sera* letos večkrat seznanil bralce s položajem manjšinskih skupnosti; isto velja za mesečnik, ki ga članom pošilja italijanski *Touring club* itd.

Omenili smo Ligo za uresničitev 6. člena italijanske ustave. Naj dodamo, da je liga nastala pod okriljem radikalne stranke, če pa pomislimo, kako so uspeli razgibati italijansko javnost pobude, ki so jih sprožili radikalci, potem lahko upamo, da bo tudi vprašanje papostavljenih narodnih skupnosti postalo domena javnega zanimanja. Sestanek na Sardiniji je bil začetek tega novega gibanja. Kot vsaka nova pobuda je bila tudi ta v marsičem začetniška, vendar lahko rečemo, da je že premagala prve težave, prisotnost poslanca Maura Mellinija pa je bila spodbudno jamstvo, da ogrožene skupnosti ne bodo kot doslej ostale v gluhem zakotju. Kar se tiče Slovencev, je treba omeniti, da je v njihovem imenu pozdravil prisotne prof. Boris Pahor, podpredsednik mednarodnega združenja za zaščito ogroženih jezikov in kultur; o položaju slovenske narodne skupnosti pa je prebral sestavek Pavel Štrajn kot predstavnik Slovenskega raziskovalnega inštituta. Skupščina pa je tudi soglasno odobrila protestno izjavo proti štetju Slovencev in Hrvatov v Avstriji; omenimo izjavo, katero bo naš list priobčil naslednji teden.

—o—

GLASBENA MATICA — TRST

V soboto, 23. oktobra 1976

ob 21. uri v Kulturnem domu v Trstu

OKTET »GALLUS«

V BAZOVICI O VARIANTI

Pred dnevi je bil v Bazovici sestanek, na katerem so predstavniki domačih društev in politični zastopniki razpravljali z odbornikom za urbanistiko tržaške občine o varianti k splošnemu ureditvenemu načrtu. Sestanek je sklical predsednik konzulte za vzhodni Kras na pobudo koordinacijskega odbora domačega prebivalstva. Srečanje so teden prej prekinili, ker ni bilo poskrbljeno za prevajalsko službo.

Udeleženci so zavrnili pristop uprave v okviru variante za javne storitve, ki obravnava še vedno okolico zgolj kot služnostno področje za mesto. Zahtevali so nadalje globalno obravnavo urbanističnih problemov.

Politični položaj v Trstu

Politična razprava na petkovi seji pokrajinskega sveta je pokazala, da je položaj v dveh tržaških krajevnih upravah, kateri vodita enobarvna manjšinska demokršćanska odbora, še vedno zelo kočljiv in nejasen. To seveda negativno vpliva ne samo na upravno dejavnost, ki je dejansko že nekaj mesecev ohromljena. Veliko pričakovanje vlada za zasedanje tržaškega občinskega sveta, ki je napovedano za 26. oktober. Do takrat bo pa le težko prišlo do potrebnega in nujnega razčiščenja v okviru strank ustavnega loka.

Pogajanja so ta teden prekinili, ker so predstavniki nekaterih strank zaposleni z notranjim delovanjem. Tajnik KPI se udeležuje zasedanja centralnega komiteja v Rimu, demokristjani posvečajo največjo pozornost nizu razprav, ki so v teku v tržaškem gledališču Rossetti. Slovenska skupnost pa ima letni občni zbor.

GREGORČIČEVA PROSLAVA V ŠKEDNJU

Dom Jakoba Ukmarja v Škedenju vabi na proslavo 70-letnice smrti Simona Gregorčiča, ki bo v nedeljo, 24. t.m., ob 16. uri.

Nastopajo: Škedenjski pevski zbor, škedenjska mladina z recitacijami, moški zbor iz Mačkoli ter instrumentalna skupina šole iz Mačkoli.

V Domu bo obenem razstava na temo Simon Gregorčič v slikah, ki jo je pripravil dr. Franjo Jurišević iz Kopra.

pri kateri naj ima prvo mesto perimetracija kraških vasi, temu pa naj sledi organska obravnava prostorskih problemov, pri kateri naj imajo besedo domačini. Iz odgovorov je bila razvidna pičla dovzetnost za izražene zahteve, predvsem pa je prišlo jasno do izraza, da urbanisti in uprava niso upoštevali pri izdelavi variante izvirnih gospodarskih dejavnosti kraškega prebivalstva od živinoreje do poljedelstva in malega obrtništva. Glavna skrb jim je bila le zagotovitev velikanskega zelenega parka v mestni služnosti. Šele tukaj se je odborniku posvetilo, da bi taka rešitev utegnila ogroziti svoboden razvoj in sam obstoj teh dejavnosti, saj normativa o omenjenih zelenih področjih ni predvidevala možnosti dosedanjega izkoriščanja. Če so oblikovalci variante prišli do tega spoznanja, ko o predlogu že razpravlja občinska svetovalska komisija, si lahko predstavljamo kolikšne druge nedostatke in pomanjkljivosti vsebuje še zlasti na področjih, kjer prebiva naša narodnostna skupnost, ki ima pičle možnosti vplivnega pritiska.

Prebivalci vzhodnega Krasa so odločno proti sedanjí obliki variante in zahtevajo ponovno preučitev načrta vedno v okviru globalne in jasne prostorske perspektive.

Med drugimi so v razpravo posegli: Dolhar za Slovensko skupnost, Križmančič za živinorejsko zadrugo, Vok za Kmečko zvezo, Costa za KPI, pa še Bros in Grgič.

Celotna problematika zanima torej ne

Slovensko prosvetno društvo Tabor na Opčinah
SOLIDARNOSTNI DNEVNI s koroškimi Slovenci

Vabimo vas na fotografsko razstavo

KOROŠKI SLOVENC V BOJU ZA SVOJE PRAVICE

Odprtje bo v petek, 22. oktobra ob 20.30. Spregovoril bo predstavnik koroških Slovencev. Razstava bo odprta še v soboto, 23. oktobra od 9. do 12. in od 16. do 20. ure; v nedeljo, 24. oktobra od 9. do 12. in od 16. do 20. ure.

V nedeljo, 24. oktobra ob 17. uri:

Prežihov Voranc

SAMORASTNIKI

(zadnja ponovitev)

—O—

Prof. Samu Pahorju izražamo solidarnost in se popolnoma strinjamo z njegovim bojem za slovensko besedo.

Ob tej priliki darujemo dnevno plačo za Beneške Slovence.

Profesorski zbor

učiteljska »A.M. Slomšek« v Trstu

Trst, 21. oktobra 1976.

—O—

ZAHVALA

Slavistično društvo v Trstu se zahvaljuje vsem predavateljem na tržaškem dnevu, ravnateljstvu slovenskih srednjih šol v Trstu in Gorici, upravi in osebju SSG, spremljevalcem na ekskurziji in tov. Albinu Bubniču, repentaborskemu županu in vsem, ki so kakorkoli omogočili in prispevali, da je bilo zborovanje slavistov v Trstu plodno in uspešno.

Tržaška srečanja 76

Od danes do nedelje prireja krščanska demokracija niz srečanj v Rossettijevem gledališču v Trstu, na katerih bodo razpravljali in osvetlili pomembna aktualna vprašanja ob skorajšnji uvedbi in uresničitvi nekaterih zakonov, ki bodo okrepili soudeležbo državljanov v krajevnih upravah ter pri rasti združevanja evropskih dežel. Gre dalje za gospodarsko sodelovanje ter razvoj stikov med Vzhodom in Zahodom, kar zadeva specifično osimske dogovore.

Celotna problematika zanima torej ne

posredno tudi našo narodnostno skupnost, ki bi morala imeti pri uresničevanju omenjenih zakonov aktivno vlogo in bi ji bilo treba zagotoviti primerno predstavništvo in vplivnost na ravni, ki mora presegati seveda njeno številčno moč.

Danes bo govoril univerzitetni profesor D'Onofrio o krajevni skupnosti in ljudskem sodelovanju v zvezi z neposrednimi volitvami za rajonske konzulte v Trstu. V petek, 22. oktobra, bo poslanec Granelli poročal o neposrednih volitvah v evropski parlament, v soboto bo pa glavni ravnatelj v ministrstvu za industrijo, ki je imel pomembno vlogo pri pripravi osimskih dogovorov, dr. Carbone govoril prav o industrijski prosti coni na Krasu. V nedeljo zjutraj bo pa ob 10.30 nastopil vsearžavni tajnik krščanske demokracije Zaccagnini. Prisotna bosta tudi predstavnika španskih krščanskih demokratov Anton Canella in Gil Robles.

NAŠE GLOBOKO SOŽALJE

V ponedeljek je umrla v cvetu mladosti v naši javnosti široko znana, priljubljena in cenjena Neda Mijot por. Sosič, tajnica osnovne šole na Opčinah. Znana pa je bila zlasti po svojem mnogoletnem športnem delovanju v odbojarski ekipi »Bora« in po prosvetnem delovanju. Bila je izredno vedrega in ljubeznivega značaja. Možu Zoranu in hčerki Evici ter vsem domačim izrekamo naše globoko sožalje.

Uredništvo Novega lista

Spet slovenščina pred sodiščem

Pred tržaškim sodiščem se bo moral zagovarjati bivši tržaški občinski odbornik in svetovalec Slovenske skupnosti v Trstu dr. Rafko Dolhar, ki je pred kratkim prejel sodno obvestilo, ki pravi, da je prekršil obstoječo zakonodajo pri poročnem obredu v lanskem avgustu. V sodnem obvestilu piše, da je ta poročni obred opravil v slovenskem jeziku, v odsotnosti tolmača za slovenski jezik, namesto v italijanskem jeziku. Naj pojasnimo, da sta bila tako ženin kot nevesta Slovenca.

Kot nam je znano, ni v italijanski zakonodaji nobene norme, ki bi prepovedovala poročni obred v slovenskem jeziku ali kateremkoli jeziku, ki ni italijanski. Rabo neitalijanskega jezika, za državljane, ki razumejo italijanščino, izrecno prepovedujeta le dva člena kazenskega oziroma civilnega postopnika, katera pa očitno nimata nobene

zveze s poročnim obredom. Poleg tega sta oba omenjena člena iz dobe fašizma in prav gotovo v kričečem nasprotju s črko in duhom republiške ustave. Naj hkrati opozorimo tudi na dolgoletno prakso slovenskih županov, ki so poročne obrede za slovenske pare vedno opravljali v slovenskem jeziku. In končno imamo tudi že ustaljeno prakso slovenskih duhovnikov pri tako imenovanih konkordatnih porokah, ko duhovniki pri poročnih obredih berejo vse predpisane člene civilnega zakonika v slovenskem jeziku in je sploh celotni obred v slovenščini. In prav na koncu še tole vrašanje: kaj pa natančna določila posebnega statuta londonskega sporazuma, ki se tičejo rabe slovenskega jezika v javnosti? Dr. Dolharja zagovarjata pred sodiščem starosta slovenskih odvetnikov v Trstu dr. Frane Tončič ter odvetnik dr. Drago Štoka.

Cankarjeva proslava v Gorici

Zveza slovenske katoliške prosvete je v nedeljo, 17. t.m., priredila v Katoliškem domu v Gorici Cankarjevo proslavo ob 100. letnici pisateljevega rojstva. Program je bil izredno pester, saj je obsegal predavanja o Cankarju, ki ga je imel pisatelj Alojz Rebula, mimiko, ki jo je pripravila skupina skavstov in skavtinj, secitacije gledališkega igralca Staneta Rztresena in nastop zbora »Mirko Filej« iz Gorice.

Profesor Rebula je podal zanimiv in dokaj nenavaden lik Ivana Cankarja. Že v začetku je omenil, da se bo za predstavitev tega velikega pisatelja zgledoval po predavanju, ki ga je imel prav Ivan Cankar v Ljudskem domu v Trstu ob proslavi pesnika Antona Aškerc. Cankar sam je tedaj izjavil da je vsako malikovanje še tako velikih mož odveč. Na to trditev se je oprl tudi pisatelj Rebula in dejal, da je Cankar sicer vreden velikega spoštovanja, nikakor pa ni prav, da njegov lik pretvarjamo, ga torej skušamo prikazati v drugačni, morda celo lepši luči. Cankar je bil namreč človek svoje dobe in ga nedvomno ne smemo odtrgati od prostora in časa, v katerem je živel. Ne smemo tudi pozabljati na Cankarja kot človeka, ki nikakor ni bil vzor izredne moralnosti. Naj omenimo na primer samo njegov odnos do denarja.

Predavatelj je nato omenil, da Cankar prav gotovo spada med velikane 20. stoletja. Ker pa je bil tako navezan na naše, slovensko življenje, ne morejo njegova dela prodreti do tujega bralca, kot lahko to dosežejo, na primer dela Thomasa Manna ali Franza Kafke in številnih drugih tujih avtorjev.

Tudi razpravljanje, ali je bil Cankar veren ali ne, nima nobenega pomena. Gotovo ni potrebno, da skušajo tisti, ki Cankarja danes uradno tolmačijo — je dejal Rebula — na vse načine dokazovati, da Cankar ni bil pristaš tedanjih »trebušastih« duhovnikov in škofov. Te trditve so povsem neumestne, ker je iz celotnega njegovega opusa razvidno, da je to res. Vsa stvar pa se zaplete, ko se ustavimo ob problemu Cankarjeve religioznosti, ki je po predavateljevem mnenju nihče ne more zanikati. Religioznosti pa nikakor ne moremo istovetiti z vero.

Predavanju je sledila mimika na besedilo črtice Gospod stotnik, ki so jo pripravili

vili skavti in skavtinje. Črtico so predstavili na moderen način, ki je prijetno presenetil občinstvo. Gledališki igralec Stane Rztresen je podal nekaj odlomkov iz Cankarjevih del, spored pa je zaključil moški pevski zbor »Mirko Filej«, ki je pod vodstvom Zdravka Klanjščka zapel štiri pesmi.

A. L.

—o—

Kratke z Goriškega

Izšla je nova, 67. številka goriške revije »Iniziativa Isontina« z nekaterimi članki, ki se dotikajo tudi slovenske problematike. O reviji bomo še obširneje poročali.

V Gorici sta se poročila agronom Matija Kovačič in Metka Klanjšček, uradnica iz Gorice in tudi znana kulturno-prosvetna delavka. Naše iskrene čestitke!

UMRL LANUIN (LOJZE) SARDOČ

Prejšnji mesec je v kartuziji Farnetti v Toskani, ki leži sredi slikovitega gričevja, posejanega z oljkami, umrl pater Lanuinus (Lojze) Sardoč. Pokojnik se je rodil leta 1895 v Nabrežini, kmalu pa se je skupaj s starši preselil v Gorico, kjer je končal učiteljske. Služboval je najprej v Istri, nato pa do konca prve svetovne vojne v Podgrajah pri Ilirski Bistrici. Ko so Italijani zasedli Primorsko, je moral zapustiti učiteljski poklic in se je zaposlil kot trgovski uradnik. V tem poklicu je ostal vse do leta 1941, ko je vstopil v kartuzijanski red. Poročen je bil z učiteljico Anico Bratuž, ki je ob prvem porodu skupaj z otrokom umrla. Pok. Sardoč je v kartuziji Farnetti preživel ves čas druge svetovne vojne, leta 1949 pa je bil posvečen v mašnika. Čeprav se je po smrti žene umaknil v tihoto strogega kartuzijanskega reda, se je vedno zanimal za usodo svojih rojakov. Naj počiva v miru pod oljkami v sončni toskanski deželi!

Nadškof Battisti med Slovenci pod Sv. Višarjami

Vidamski nadškof Alfredo Battisti je v nedeljo, 17. oktobra, obiskal dve slovenski župniji v Kanalski dolini, in sicer Ukve ter Žabnice.

Prav je, če uvodoma omenimo, da je nadškof preteklega 5. septembra na obisku Sv. Višarij že drugič obljubil, da bo na svojih prihodnjih srečanjih s slovenskimi verniki svoje škofije govoril v njihovem materinem jeziku. Nadškof je svojo obljubo prvič uresničil prav v Ukvah, kjer so šolske oblasti letos prepovedale pošolski pouk slovenščine, in v Žabnicah, kjer je leta 1958 tedanji nadškof Zaffonato prepovedal slovensko petje v cerkvi. Med svetima mašama, ki jih je nadškof daroval ov 9. v Ukvah in ob 11. v Žabnicah, je namreč po evangeliju v italijanščini prebral tudi evangelij v slovenščini. V Žabnicah so župljani škofovo dejanje navdušeno sprejeli s ploskanjem. Nato je nadškof v svojih nagovorih pozval slovenske vernike, naj skrbno čuvajo svoj jezik in navade kot dragoceno dediščino. Omenil je tudi, da mu zelo ugaja slovensko petje in to dokazal, ko je skupaj z verniki pel pesem »Lepa si lepa, roža Marija«.

Po mašah se je nadškof zadržal v krajšem pogovoru tako z Ukljani kakor z Žabničani. V Ukvah so se posamezniki nadškofu zahvaljevali tudi zato, ker jim je preskrbel slovenskega župnika. V odgovor je nadškof javno izkazal svoje zadovoljstvo nad tem, da so ukljanski župljani v tako dobrih odnosih s svojim župnikom. Važno je to poudariti, ker je v vasi še vedno živa gonja fašističnih prenapetosti proti župniku Gorjupu.

Nadškof Battisti je torej na svoji vizitaciji javno dokazal, da so mu slovenski verniki zelo pri srcu ter s svojim nastopom v slovenščini poudaril, da jih podpira v boju za njihove najosnovnejše pravice. S tem pogumnim korakom je nadškof prelomil žalostno tradicijo narodnostne diskriminacije, ki sta se je zvesto držala njegova predhodnika Nogara in Zaffonato. Prav zaradi tega lahko rečemo in upamo, da bo 17. oktober 1976 ostal zapisan kot mejnik v zgodovini slovenskih vernikov v vidamski nadškofiji.

Slovenci zelo cenimo to škofovo dejanje kakor tudi vse, kar je že storil za svoje slovenske vernike. Dobro se zavedamo težav, ki jih mora nadškof premagovati na svoji pogumni poti. Toda prepričani smo, da je edinole ta pot pravilna in da bo bogato plačana.

SALVATORE VENOSI

—o—

Zemlja v Furlaniji se še vedno trese, čeprav ne več tako močno, toda ljudje se boje. Mnogi so se že preselili v rekvirirana stanovanja letoviščnikov v Lignanu in Gradežu. Tam pa jih lastniki stanovanj seveda po strani gledajo.

—o—

V slovenski javnosti na Tržaškem in Goriškem se nadaljuje razpravljanje o spremenjenem urniku in preureditvi oddaj radia Trst A. Slišati je različna mnenja. Nekateri se strinjajo, drugi ne.

Orgelski koncert na Mirenskem gradu

V nedeljo, 17. t.m., je bil na Mirenskem Gradu po daljšem premoru orgelski koncert, na katerem je tako kot že pred devetimi leti nastopil znani slovenski orgelski mojster Hubert Bergant. Orgle na Mirenskem Gradu so nastale v prejšnjem desetletju, vendar so bile zaradi pomanjkljivosti v izdelavi dalj časa v zelo slabem stanju, ki je onemogočalo izvajanje kvalitetnih koncertov. V prejšnjem mesecu so bile temeljito popravljene, tako da sedaj prihaja polno do izraza barvitost registrov in zlasti mogočni »plen«, obogaten s tremi jezičniki.

Prof. Bergant si je za nedeljski koncert izbral stilno raznolik spored, ki je segal od

baročne dobe čez devetnajsto naprej v dvajseto stoletje. Izvajana dela so bila po vrstem redu naslednja: J. Kuhnau — Toccata, J.S. Bach — Toccata, adagio in fuga, C. Franck — Grand piece symphonique, J. N. David — Partita v Es-duru in Chaconne, M. Reger — Fantazija op. 27. Številno občinstvo je z zanimanjem sledilo zahtevnemu sporedu in nazorno spoznalo, kaj lahko pravi umetnik izvabi iz orgel, ki jih štejejo za »kraljico instrumentov«. Mojster Bergant je tudi tokrat dokazal velike repertoarne sposobnosti, saj je zanj značilno, da v kratkem času naštudira po sporedu popolnoma nove koncerte in tako stalno bogati slovensko orgelsko poustvarjalnost.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Josip Vidmar o Koroški

Na začetku nove, oktobrske številke »Sodobnosti« so objavljene izjave oziroma članki nekaterih znanih slovenskih pisateljev in esejistov o stiski koroških Slovencev. Na prvem mestu je natisnjen članek Josipa Vidmarja pod naslovom »Ogorčeno pismo«, ki se začne z besedami: »Premišlujem in premišlujem to našo koroško stvar, usodo in zgodbe naše tamkajšnje manjšine pa seveda tudi psihiko in moralni lik predstavnikov tiste večine, ki je kriva te sramotne in boleče slovenske kalvarije. Bolečino čutimo vsi, ki smo z žrtvami istega rodu in istega kulturnega občestva in ta bolečina se noče umiriti, mora se izraziti in če ne drugače, nametano, neurejeno, brezobzirno, toda upravičeno. In moramo si priti na jasno, kaj se vse to, kar se dogaja onkraj Karavank, pravi, kaj to je in kaj so ter kaj predstavljajo tisti ljudje večine, ki so krivi...«

Kljub temu, da pravi Vidmar, da piše pod pritiskom bolečine o koroškem problemu nametano in neurejeno, pa je vendar v nadaljevanju svojega članka zadel v bistvo stvari, kakor malokdo, ko pravi: »Seveda se zavedamo, da živi v človeštvu še veliko atavizmov, med katerimi je eden najmočnejših ta, da se človek pokori, in to rad pokori takim ali drugačnim predsodkom, ki jih je prejel od prednikov ali ki si jih je ustvaril sam in ki si jih ustvarja zato, da se kot posameznik lahko počuti vzvišenega nad bližnjim, da ga lahko podcenjuje, zaničuje, sovraži, zatira ali da si celo lasti pravico zatirati ga telesno. Žal, toda ta atavistična potreba živi. In to ni dobro. Razlikujemo se med sabo po tem, kako in koliko se ta ali oni vdaja tej prazgodovinski potrebi. In še po tem, kakšni so razlogi, ki jih ima za vztrajanje pri tem nagonu, kajti ti razlogi so vsakršne vrste, od idejnih in normalnih do najneznatnejših, do najnespametnejših in do najbolj neutemeljenih.

KONCERT V NEMŠKEM KULTURNEM INŠTITUTU

Nemški kulturni inštitut v Trstu, Cesta Coroneo 15, bo priredil v petek, 22. t.m. ob 21. uri koncert, na katerem bo nastopil Stuttgartski ansambel za novo glasbo, ki ga sestavlja: Gerhards Braun — flauta, Werner Taube — violončelo in Rudolf Dannemarck — klavir. Spored bo obsegal skladbe Haydna, Danzija, Martinuja, A. von Weberja, Hindemitha in C. M. von Weberja.

Nagona te zadnje vrste sta gotovo razizem in narodnostni šovinizem. Toda če je razizem vendarle še nekako razločljiv, dasi nikoli opravičljiv, s fiziološkimi posebnostmi ras, je šovinizem nestrpnost in sovraštvo med pripadniki iste rase, ki pač govorijo različne jezike, ki imajo različne zgodovine in ki se morda nekoliko razlikujejo med sabo po takih ali drugačnih psihičnih lastnostih, sposobnostih ali nesposobnostih. In težko si je izmisliti bolj nesmiseln razlog za neprijazno čustvo do bližnjega ali za zvišenost kogarkoli nad komerkoli. Toda za evropskega primitivca je ravno ta razlog najbolj pri roki.

Najpopolnejšo stopnjo takega šovinizma in primitivizma vidi Josip Vidmar — imenuje ga kanibalski šovinizem — v nacizmu in pravi: »Kar zadeva premagovanje te nacistične bolezni v Avstriji, si, po dogodkih sodeč, za zdaj in za bližnjo prihodnost ne moremo obetati nič dobrega. O tem nas prepričujejo sklepi treh vodilnih strank o posebnem popisovanju Slovencev, zakon o manjšinah in izjave različnih vidnih oseb avstrijskega javnega življenja... Zad-

nji smisel vse te parlamentarne komedije je kajpada iztrebitev in popolna asimilacija Slovencev. In to je sklep treh strank! A kaj pomeni to dejstvo? Možnosti sta dve — odgovarja Vidmar sam —: ali nagon, ki je vzrok za kanibalsčino, ki jo danes pripisujejo Hitlerju, še tako ali drugače živi v vseh treh strankah, ali pa se morajo vse tri stranke bati nerazpoloženja svojih volivcev, če bi pokazale odpor proti poniževalnemu in sramotnemu raznarodovanju. Obe možnosti sta enako strašni in obe sta porazni priči o moralni kulturi avstrijskega »socializma«, ravno tako pa tudi avstrijskega očitno nekrščanskega krščanstva...«

O koroški sramoti pišejo še Rok Arih, Tone Pavček, Ivan Potrč, Leopold Suhadolčan in Ciril Zlobec. Zanimalo bi nas pa tudi vedeti, kaj bi povedal o današnjem dogajanju na Koroškem kak Edvard Kocbek.

»Sodobnost« prinaša tudi esej o sodobni albanski liriki pri Albancih v Jugoslaviji — napisal ga je Hysni Hoxha in izbor pesmi. Vito mil Zupan je objavil nekako filozofsko - literarno - pripovedno razmišljanje »Gora brez Prometeja«. Pesmi so prispevali Ciril Zlobec, Marko Kravos in Vinko Moederndorfer. Zanimiv je spis Milkota Matičetovega »Predujem iz druge knjige Slovenskih ljudskih pesmi.« Borut Loparnik pa razpravlja o knjigi Pavleta Merkuja »Ljudsko izročilo Slovencev v Italiji«.

Strokovno posvetovanje slovenskih slavistov

V Portorožu se je v soboto, 16. t.m., končalo štiridnevno strokovno posvetovanje, ki ga je priredilo Slavistično društvo Slovenije. Posvetovanja se je udeležilo kakih 600 učiteljev in profesorjev slovenskega jezika in književnosti. V četrtek so udeleženci zborovali v Kulturnem domu v Trstu in se na ta način pobliže seznanili s slovensko stvarnostjo v naši deželi. Zborovalce je pozdravil predsednik Slavističnega društva v Trstu Marko Kravos, o trenutnem položaju slovenske narodnostne skupnosti v Italiji pa je spregovoril predsednik SKGZ Boris Race. Prof. Marija Pirjevec je nato predavala o temi Ivan Cankar in Trst, Miroslav Košuta je govoril o kulturni zakladnici na Tržaškem, Ace Mermolja pa o kulturnem življenju na Goriškem. Dr. Karel Šiškoč je prikazal potrebne smeri razvoja slovenskega šolstva v Italiji, medtem ko je Živa Gruden orisala jezikovno stanje tržaških Slovencev. Med zborovalci pa sta največ zanimanja vzbudila poseg prof. Viljema

Černa, ki je seznanil poslušalce z razvojem prosvetno - kulturne dejavnosti v Beneški Sloveniji v zadnjih letih ter s tragičnimi posledicami potresa, ter poseg prof. Pavla Petričiča, ki je predaval o pobudah za utrjevanje slovenskega jezika pri doraščajoči mladini v Beneški Sloveniji.

V soboto je bil občni zbor Slavističnega društva, na katerem so za predsednico ponovno izvolili dr. Bredo Pogorelec. Pred koncem posvetovanja so udeleženci odobrili resolucijo, ki odločno obsoja sklep avstrijskih oblasti, da se uvede posebno štetje pripadnikov manjšine v Avstriji. Slovenski slavisti — pravi na koncu resolucija — zahtevamo od republike Avstrije, da odstopi od nameravanega manjšinskega preštevanja in da kar se da dosledno in naglo uresniči določila avstrijske državne pogodbe, še posebej njenega 7. člena. Zborovalci so tudi odobrili resolucijo, ki obsoja diskriminacijo slovenskega jezika v javni rabi na Tržaškem, kot se nazorno kaže v primerih kazenskih postopkov proti prof. Samo Pahorju in bivšemu tržaškemu občinskemu odborniku ter svetovalcu Slovenske skupnosti v Trstu dr. Rafku Dolharju. Slovenski slavisti so v tej resoluciji izrazili tudi solidarnost beneškim Slovincem v boju za priznanje njihovih narodnih pravic ter se jih spomnili tudi v sedanjih tragičnih okoliščinah, ki so nastale po strahotnem potresu, z dodatno denarno nabirko.

—O—

Pri Slovenski kulturni akciji v Buenos Airesu je izšlo »Zbrano delo« pesnika France Balantiča, ki ga je skrbno uredil France Pač. On je knjigo tudi okrasil z vinjetami.

Gledališki abonma za sezono 1976-77

Stalno slovensko gledališče v Trstu razpisuje abonma za sezono 1976-1977. Kot smo že obširno poročali je v abonmajskem repertoarju sedem del, repertoarni načrt pa predvideva še predvajanje štirih ponovitev, mladinske igre, gostovanja lutkovnega gledališča, ki so že v teku ter gostovanja vseh slovenskih poklicnih gledališč.

Cene abonmajev so sledeče: Trst - Kulturni dom, premiere Parter I po 17.000, parter II po 14.000, balkon pa po 5 tisoč lir. Razen za premiere je predviden tudi dru-

žinski abonma — k osnovnemu abonmaju doplača vsak družinski član le po pet tisoč lir. Mladinski abonma velja za vse seže, stane pa po 5.000 lir, isto vsoto plačajo invalidi. Sindikalni abonma stane po 7 tisoč lir. Okoliški — popoldanska predstava na dan praznika, po šest tisoč lir.

Gorica - gledališče Verdi, sedem predstav: prvi sedeži po 10 tisoč lir, drugi sedeži po 7 tisoč lir, Mladinski po 5 tisoč, poleg teh je predviden še družinski abonma.

Prejeli smo

Gospodarstvo v zamejstvu

Novi list je v svojih zadnjih številkah objavil dva članka, zadnjega kot odgovor na prejšnjega izpod peresa Borisa Gombača pod naslovom »Še o naši podjetnosti«. Novemu listu gre priznanje za posluš do te vrste bivanjskih in življenjskih vprašanj našega zamejstva, ki v drugih zamejskih občinah ne pridejo do izraza, saj nam manjka, kot se zdi, ne toliko podjetnikov samih, kolikor raziskovalcev stvarnih virov, odkriteljev možnosti dela in poslovanja, kjer ima zamejska skupnost zaradi znanja jezikov, poznavanja razmer in sveta onstran in tostran meje nedvomno prednost.

Dejstvo, da se obravnavanje gospodarskih in poslovnih vprašanj v našem tisku sploh ne pojavlja, zgovorno kaže na psihološko slabost naše zamejske skupnosti. Poleg tega, da je naša idejna izoblikovanost predvsem kulturniška in prosvetna, to je, bolj ali manj idealistična in premalo (poslovno in gospodarsko) stvarnostna. Je v naši podzavesti še vedno prisotna določena manjšinska psihoza zagrenjenosti in ogroženosti, zaradi katere znaten del naših ljudi vse od časov ideološkega razkola in potem zasilnega narodno - idejnega zlepljenja vidi izhod iz manjšinskega začaranega kroga v asimilaciji, včasih iz navinega prepričanja, da bo slovenski otrok, ki ga vpišejo v italijansko šolo, pridobil nekaj »gospodskega«, vsled česar bo imel bolj »fino« in dozdevno srečnejše življenje. Nasproti svojim preprostim slovenskim rojakom pa naj bi takšen primer predstavljal nekaj eksotičnega, posebno še, če ima žlahto in znanje onstran meje v Sloveniji.

To, da so se v zadnjih letih take utvare zelo vnesle in se še vnašajo, še vedno ne reši onega, kar je ta psihološka boleznost prizadela naši zamejski skupnosti kot celoti. In dasi njeni pripadniki ne živijo ravno v ubožstvu, sta premoženjsko stanje zamejske skupnosti in njena poslovna dejavnost sorazmerno šibka. Res, da smo bili pri javnih službah več let odrinjeni. Res, da je še več stvari, ki opravičujejo pomanjkanje samozaupanja, toda dejstvo, da smo premalo ali pa skoraj nič prepričani, da bi lahko gradili tudi na lastnih močeh, ostane. In ker ni poslovne spodbude, živahnosti, samozaupanja, tudi ni tveganja, to je iskanja novih, še neuhojenih poti. Poiskati si čimprej zaposlitev in z njo določeno socialno gotovost, potem pa ven na svojo pest ob koncu tedna, je nadomestilo za nekdanjo družabnost in z njo povezanost in složnost.

To seveda ne pomeni, da bi morali objokovati stare dobre čase. Toda najti bi bilo treba poti do drugih priložnosti, do nove tehnike povezovanja naše skupnosti. Njena razpršitev na množico posameznikov jo namreč nevarno hromi. V Trstu in v Gorici preprosto ni kavarn ali družabnega prostora podobne vrste, v katerem bi bil na voljo slovenski tisk. Naše drobno podjetništvo je prešibko, da bi izbralo ugodne priložnosti za nakup nepremičnin; odprtje poslovnih prostorov, razen morda trgovskih. Na področju zavarovalništva ni bilo narejenega praktično ničesar. Boljši je položaj v bančni dejavnosti, hranilništvu. Toda povsod je obveščanje, reklama in s tem pritegnitev mejnega prometa prešibka, če omenimo enega od najmočnejših poslovnih virov, ki bi ga morala zamejska skupnost čim bolj izrabiti.

Pa ne gre le za mejni promet, ki bi se moral izkazati kot eden najpomembnejših virov, gre

tudi za druge panoge: pomorstvo, posredništvo, zastopstva, poleg že utečenih dejavnosti, kot je trgovina in gostinstvo. Pa tudi tu bi bilo treba preučiti in prikazati nove možnosti, npr. za večjo in uspešnejšo maloprodajo, za veliko gostinstvo, skratka, gre za izkopavanje in obrtniške oz. rokodelske miselnosti; gre za boljše obveščanje naših ljudi, boljše poklicno usmerjanje. Predvsem s tem, da se jim prikažejo možnosti, ki jih lahko izkoristijo.

Zaustavimo se še na kulturno - prosvetnem polju, ki daje večini med nami občutek, da zamejska skupnost prav z njim obstaja in preneha, če bi odmanjkalo. Že po naravi je to področje idealistično, vendar za mnoge ne toliko, da v njem ne bi videli zgolj dobro ali manj dobro plačane službe, s čim manj osebne zavzetosti, in v šolstvu, kot so listi že večkrat pisali, slovenska šola za nekatere, ki na njej delujejo, ni dovolj dobra, da bi jo tudi njih otroci obiskovali. Kakšni nagibi takim odločitvam botrujejo, je bilo že poprej omenjeno. Toda več šolarjev na naših šolah pomeni končno tudi več delovnih mest za učno osebje. In na tem polju se stanje v zadnjih letih odločno popravlja.

Šolstvo, kot vemo, vpliva tudi na našo kulturno dejavnost. Polne šole pomenijo v doglednem času tudi več obiskovalcev naših kulturnih predstav. Več kulturnih porabnikov, od raznih slovarjev do leposlovnih knjig, bodisi od domačih zamejskih kot tudi matičnih založb. Če je na razpolago kulturno občinstvo, je možno prirediti predstave, tudi z namenom, pokazati slovensko kulturno ustvarjalnost italijanskim soželanom; omogočiti gostovanja iz matice in

vlogo kulturnega zblízevanja in obojestranskega spoznavanja dveh sosednih narodov.

Kako se občuti pomanjkanje slovenskega kulturnega doma v Celovcu, vidimo prav v sorazmerno šibki kulturni izmenjavi med deželo Koroško in Republiko Slovenijo, kljub neposrednemu sosedstvu in tisočletni skupni tradiciji (četrtni v zadnjih sto letih z resnimi pretresi). In seveda tudi v kulturni izmenjavi med slovenskimi in nemškimi Korošci.

In ko smo že pri kulturi, mar morajo biti res vse prireditve tako resnega koncertnega značaja in starodavna prisrčna ljudska kultura tako zanemarjena? Pred kakim letom je prišla pobuda za »Stu ledi«, o njih je pa vedno manj slišati. Toda pomislimo na barvite in slikovite revije, kot jih imajo španske, mehiške in druge skupine po svetu, s sceno in ozadjem domače krajine in domačega žanra. Pa je tudi naša zakladnica ljudske kulture več kot bogata: od rezijanskih plesov, beneškoslovenskega izročila, goriških noš, kraških in tržaških noš, pa do starih delovnih opravil, ki bi mogle biti uporabljene za revijske predstave. Toda, kot da bi bila ta ljudska zakladnica nekaj manjvrednega in bi hoteli prepričevati, da le nismo tako preprosti, se izživljamo edino v visokoumetniških prireditvah. Kot da bi bila ljudska kultura, ki je del nas samih, in mi z njo, nekaj manjvrednega. In da se silimo takšno (namišljeno) preprostost zakriti.

Na kratko povedano, bodisi naše gospodarsko kot naše kulturno tržišče je odtujeno naši osebnosti. Premalo raste iz nas in preveč je naša miselnost usmerjena le od zunanjih občil. V takšni samoodtujenosti pa za zamejsko skupnost ni prihodnosti, ampak večje ali manjše životarjenje. Šele ko bo ta skupnost zaživela sama iz sebe, bo premagan manjšinski občutek in s tem tudi občutek onemoglosti, ki nas psihično duši in utesnjuje. D. MUNIH

Prostovoljni prispevki INPS

Vsi podrejeni delavci, ki prenehajo delavno razmerje, imajo pravico nadaljevati s plačevanjem obveznih socialnih dajatev v obliki prostovoljnih prispevkov. Te lahko plačujejo samo za pokojnino ali pa tudi za tuberkulozo.

Pogoji za nadaljnje plačevanje prostovoljnih prispevkov so sledeči:

a) eno leto plačanih prispevkov v zadnjih petih letih,

b) pet let plačanih prispevkov v katerikoli dobi. Kmetje, ki so vpisani v seznam kmečke bolniške blagajne, morajo doseči 465 dnevni prispevkov, če so moški, 310 pa, če gre za kmečice ali pa mladoletne otroke.

Za nadaljnje plačevanje prostovoljnih prispevkov pridejo v poštev še sledeča razdobja (ker so krita že s takojimenovanimi simboličnimi prispevki):

1. vojaška služba
2. porodniški dopust
3. čas bolezni
4. zaposlitev v tujini.

Ne morejo pa plačevati prostovoljnih prispevkov vsi tisti delavci, ki so že zaposleni; kdor je napravil prošnjo za pokojnino ali jo uživa, ali pa je vpisan v uradni seznam kmetov, obrtnikov in trgovcev.

Prošnjo za nadaljnje plačevanje teh prispevkov je treba nasloviti na ustanovo INPS. Ko je prošnja sprejeta, se prične s plačevanjem s prvo soboto, ki sledi dnevno, ko smo vložili proš-

njo, in se mora izvršiti do konca vsakega trimesečja.

Glavno ravnateljstvo INPS-a je z okrožnico z dne 9.3.1976 sporočilo svojim obrobim sedežem novo odmerjeno višino prostovoljnih prispevkov, ki se nanašajo na zadevne kategorije delavcev.

Za neodvisne delavce so novo odmerjene višine prispevkov naslednje:

a) Obrtniki in trgovci:

Za vse, ki nadaljujejo prostovoljno plačevanje prispevkov v posebna socialna zavarovanja za obrtnike in trgovce, je po aplikaciji 22. člena zakona št. 160 mesečni prispevek od 1. januarja 1976 naprej določen na 7.074 lir, to je 21.222 lir za tromesečje, če pa je v njem obsežen tudi prispevek za zavarovanje proti TBC, na 7.377 lir, to je na 22.131 lir za tromesečje.

b) Neposredni obdelovalci, spolovinarji in koloni:

Prostovoljni prispevek za neposredne obdelovalce, spolovinarje in kolone, izračunano v smislu omenjenega 22. člena, znaša 1.028 lir na teden.

Za vsa podrobna nadaljnja obvestila in brezplačno pomoč za vložitev tozadevnih prošenj se lahko obrnete na patronat E.P.A.C.A., ul. Roma 20, tel. 38100.

—o—

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je objavila daljšo izjavo, v kateri obsoja predvideno štetje slovenske manjšine na Koroškem.

Trditve, ki smo jo kar tako vrgli tedne nazaj, češ da je »kmetova moč tem večja, čim bližji je promociji«, je vse do danes ostala nedokumentirana. Znanstvena strogost pa nas sili, da trditve dokažemo ali jih sploh ne izustimo; da ne počenjamo, kar je počenjal ranjki Laplace v svoji Nebesni mehaniki. Ko je ta veliki matematik imel kje z dokazom težave, se jim je nemalokrat — namesto da bi jih bralcu pošteno priznal — prav po francosko izmuznil s formulo: »Zlahka se dokaže, da...«. Kaj so hoteli ubogi, a poštene bralci tega sicer tako čudovitega dela? Nič, izpeljane dokaze so kot prelahke izpuščali, ob vsakokratni »lahkoti« pa so se stresli in na moč napeli možgane. In še psihologi so jih poučili: stimulativno branje.

Za dokaz prve trditve med navednicami zgoraj nam ne pride na misel nič boljšega kot pozicija, ki sledi. Material v njej je na obeh straneh enak, položaj tudi, z edino razliko, da so beli kmetje bolj daleč napredovali kot črni. Toda to je dovolj za zmago.

Bralce, ki pozicijo že poznajo in se zato znajo ob njej namrdniti, naprošamo, naj ne bodo egoisti in naj jo privoščijo tudi drugim. Saj je ta take vrste, da se lahko v eni ali drugi obliki pojavi tudi v igrani partiji.

BELI: Kh5, a5, b5, c5

ČRNI: Kh7, a7, b7, c7

Beli na potezi zмага.

I. varianta.

1. b6! ab6: (popolnoma isto je 1... cb6:), 2. c6! bc6:, 3. a6 bc6, 4. a7 b4, 5. a8-D b3, 6. Db8 in zмага.

II. varianta.

1. b6! ab6:, 2. c6 ba5:, 3. cb7: a4, 4. b8-D a3, 5. Da8 in zмага.

Ne pozabimo pa na kakšno podrobnost! Če premaknemo celotno pozicijo samo za eno polje nazaj, beli ne zмага več: njegova prostorska prednost je premajhna.

V naši poziciji sta kralja tako daleč, da ne utegneta poseči v boj. Če temu pogoju ni ustrezno, postane zadeva spet bolj zapletena.

Kmetje morajo biti vezani. V poziciji (BELI: Kh5,a5,b5,d5; ČRNI: Kh7,a7,b7,d7) ne zмага ne eden ne drugi.

Bralcu je na voljo, da našo izhodiščno pozicijo tako ali drugače po svoje zakomplicira.

— o —

PRED OBČNIM ZBOROM SLOVENSKE SKUPNOSTI V TRSTU (nadaljevanje s 1. strani)

ti pravične ureditve slovenske manjšinske problematike. Zato tudi naša javnost pričakuje, da bo pomenil bližnji občni zbor nekašno prelomnico, oziroma začetek novega razdobja v zgodovini Slovenske skupnosti v njenih prizadevanjih za polno priznanje slovenskih pravic ter za zaščito splošnih slovenskih koristi.

— o —

Kot poročajo, bo avstrijska vlada porabila za »štetje manjšin« 14. novembra sto milijonov šilingov (5 milijard lir), za podporo manjšinam, t.j. za njihovo kulturno dejavnost, pa je določenih v državnem proračunu samo pet milijonov šilingov (250 milijonov lir).

Pisma uredništvu:

Nekritično o valu Trst A

V našem tisku se še vedno pojavljajo kritični glasovi v zvezi s prehodom na celodnevno oddajo na radijski postaji Trst A. Kritike so včasih zelo enostranske kot npr. mnenje, objavljeno v goriškem katoliškem tedniku:

Slovenski poslušalci, *skoro v celoti*, so z veliko prizadetostjo sprejeli dejstvo, da bo zaključek oddaj ob 19.30. *Povsod* slišimo isti stavek: »*Še to so nam vzeli*«. Delovni človek je skoro ves dan od doma, zato si želi poročil, glasbe in iger v svojem jeziku vsaj do 20.30 ali 21. ure. Ta *neumestna* odločitev je tako prizadela javnost, da se močno zaveda, da je bil s tem zadan *hud udarec* slovenski etnični skupnosti v Italiji... (Podčr. jaz). V nadaljevanju je še govor o neposrečeni predstavitvi oddaje »Vera in naš čas« in »Glasbe po željah«, kar pa se zdi utemeljeno.

Toda ostanimo pri prej navedenih izjavah, ki se zdijo vsekakor tvegane — »skoro v celoti«, »povsod«, »Še to so nam vzeli«, »hud udarec...«, Izrazil, ki bi bili na mestu, ako bi bila postaja ukinjena?! Zato, kaj je »celota« in kaj »povsod«, še dolgoletna statistika ne more prav ugotoviti. Čisto nekaj drugega govorijo tisti tisoči podpisov za ohranitev oddaje »Vera in naš čas« ob približno istem času.

Toda zakaj toliko tarnanja, ne da bi se po prej soočili s prednostmi, ki jih celodnevna oddaja ima? Celo ljubljanska »Družina« (št. 40) ne varčuje s krepkimi izrazi:

Zamejski Slovenci smo bili ob tem (t.j. spreminjenem urniku na Trstu A) zelo presenečeni... Po prvem vtisu pa se je presenečenje spreverglo v *ogorčenje*. Ukinjene so večerne oddaje. To pomeni, da je večina poslušalcev prikrajšana za slovenske oddaje, saj radio poslušajo *predvsem v večernih urah* (Podčr. jaz).

Vsekakor močno dvomim, da so ta radio poslušali predvsem v večernih urah. Mogoče res v tržaški okolici, drugod pa ne. Iz preprostega razloga, ker se namreč prav v večernih urah najslabše sliši. Kolikokrat smo si želeli poslušati radijske igre zvečer, pa ni bilo mogoče. Na ukv-valu pa v večji oddaljenosti od relejnih oddajnikov ni bilo mogoče ujeti oddaje, ali pa je avtomobilski promet tako motil, da je bilo več nejevolje kot pa užitka.

Mar ne bi bilo zato bolj umestno, da bi se zavzemali za tehnično oz. slušno okrepitev po-

staje? Ki pa se čez dan veliko bolje sliši in zato bo celodnevna oddaja dosegla gotovo več poslušalcev kot pa poprej prekinjena.

Seveda bi bilo dobro in prav, če bi Trst A poleg celodnevnega sporeda oddajal še do 21. ure. Toda ali bi bilo mogoče doseči oboje pri istem številu tedenskih ur? Ali pa se bi bilo potrebno zavzemati, da se število oddajnih ur v tednu poveča, zneslo bi nekako deset ur več, če bi se oddaje podaljšale vsak dan do 21. ure brez prekinitev čez dan. V tem je bistvo stvari, saj nenehno poudarjanje (pa četudi le od nekaj oseb), kako je večerni spored odpadel, nujno postavlja drugo izbiro: ga ohraniti do 21. ure, zato pa prekiniti oddajo ali sredi dopoldneva ali sredi popoldneva. To pa bi bil gotovo korak nazaj. Podaljšanje sporeda je povrh vsega povezano z velikimi izdatki in prav tu je najbrž glavni razlog, da se ga ne bi dalo tako hitro doseči.

Zakaj korak nazaj, če bi bil celodnevni spored prekinjen?

Da večina naših ljudi v večernih urah gleda televizijo, je najbrž zunaj dvoma. Tako ne bi slišali tržaške slovenske postaje niti čez dan niti zvečer. Ali pa vsaj redkokdaj. Da se postaja v večernih urah slabo sliši, tudi ni mogoče oporekati. In želja je, da bi ne delovala le za Trst in okolico. (Konec koncev, zakaj nihče ne predlaga, naj bi se njena oddajna moč povečala?) Predvsem pa imajo sedaj priložnost poslušati tržaške slovenske oddaje čez dan oni, ki delajo na polju, v gozdovih, v senožetih... Prav ob desetih dopoldne, ob kratkem počitku in prigrizku, človek rad odpre sprejemnik in posluša novice. Upajmo, da bodo tudi ostala. Težko pa pogrešamo vsaj nekateri dnevni pregled tiska, ob prejšnjem času najbolj slovenskega zamejskega tiska. Bo ta pregled čisto odpadel? In končno »Umetnost, književnost in prireditve«, ki še vedno ne oddaja?!

Težko pa bo v nekaterih primerih res pogrešati večerne oddaje. In sicer o Božiču, Novem letu, Velikem tednu oz. za Veliko noč in mogoče še ob nekaterih priložnostih. V teh primerih pa bi bili res hvaležni vodstvu tržaške Rai, da bi storilo vse, da bi božični večeri in velikonočni čas ne ostali prazni!!

m. t.

Košičevi akvareli v galeriji »Il Torchio«

V nedeljo, 17. t.m., so v galeriji »Il Torchio« v Gorici odprli razstavo akvarelov znanega slovenskega slikarja — ljubitelja Andreja Košiča. Razstava obsega dvajset del, v katerih se slikar tako kot že v preteklosti vrača v svet, ki ga obdaja, to je v skrite kotičke ob počasni Vipavi in na bližnjem Krasu. Jesen s svojim pisanim razkošjem nudi barvno občutljivim slikarjem, med katere gotovo sodi tudi Košič, številne zanimive motive, vredne umetniške obdelave. V primerjavi z deli iz prejšnjih let je Košič sedanje akvarele, razstavljene v Gorici, barvno prečistil, zdi se, da barve sledijo in skoraj izginjajo, vendar je po našem mnenju prav v tem skopem slikarskem izražanju umetniška vrednost Košičevih akvarelov.

Ob razstavi je vredno omeniti, da je u-

prava galerije »Il Torchio« vabila natisnila dvojezično, v italijanščini in slovenščini. Bralce se nam zdi potrebno tudi seznaniti s tem, da se je Košičevo ime pojavilo v publikaciji »Archivio storico degli artisti, ki jo izdaja založba IEDA (Istituto Editoriale D'Arte) iz Milana.

Razstava v galeriji »Il Torchio« bo odprta do konca oktobra po naslednjem urniku: ob delavnikih od 11. do 13. ter od 17. do 20. ure, ob nedeljah od 11. do 13. ure.

— o —

POJASNILO

Na 5. strani Novega lista z dne 14. t.m. je prišlo v članku Proslava 125-letnice Simona Rutarja do neljube pomote. Med predavatelji je bilo izpuščeno ime dr. Milka Matičetovega, ki je govoril o etnografskem delu Simona Rutarja. Predavatelju in bralcem se opravičujemo.